

Revisionsrapport

Granskning av delårsrapport 2017

Hudiksvalls kommun

*Micaela Hedin
Certifierad kommunal
revisor
Cecilia Axelsson
Revisionskonsult*

Oktober 2017

Innehåll

1.	Sammanfattning.....	2
2.	Inledning.....	4
2.1.	Bakgrund	4
2.2.	Syfte och revisionsfrågor	4
2.3.	Revisionskriterier	4
2.4.	Avgränsning och metod.....	4
3.	Iakttagelser och bedömningar	6
3.1.	Lagens krav och god redovisningssed	6
3.1.1.	Iakttagelser.....	6
3.1.2.	Bedömning	9
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	10
3.2.1.	Iakttagelser.....	10
3.2.2.	Bedömning	11

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer översiktligt granskat kommunens delårsrapport för perioden 2017-01-01 – 2017-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?

Vi bedömer att delårsrapporten i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas för år 2017.

Avvikelse mot lag och god sed sker avseende:

- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom tillämpning av ett halvt års avskrivning på årets tillkommande tillgångar oavsett när under året tillgången tagits i bruk. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".
- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom att kommunen inte vidtagit några åtgärder för att förbereda och anpassa sin redovisning till kravet på komponentavskrivning. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".
- RKR:s rekommendation nummer 22 genom att kommunen inte upprättar sammanställd redovisning trots att ett villkoret för detta är uppfyllt.

Vi bedömer att den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden fortsatt är otillfredsställande. Till detta har ett större prognosticerat underskott inom Lärandenämnden tillkommit 2017. Kommunens ekonomi tål inte sådana underskott som dessa nämnder redovisar. I likhet med föregående är det enligt vår bedömning viktigt att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter inom respektive nämnds verksamheter.

Det är väsentligt att beslutade/föreslagna åtgärder genomförs och kompletteras med ytterligare åtgärder om så krävs. Ett enstaka år med negativt resultat kan man klara men i ett längre perspektiv måste budgeten hållas för att de finansiella målen ska kunna nås. Detta är ännu viktigare genom att de stora investeringarna som planeras framöver kommer att påverka kommunens ekonomi i framtiden. Investeringarna kommer att medföra ökade avskrivnings- och räntekostnader vilket kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser.

- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Vi bedömer att det prognostiserade resultat delvis är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2017. Bedömningen baseras på att vi anser resultatmålet vara det mest kritiska målet för kommunen att uppnå.

I likhet med föregående år konstaterar vi att målet "Årets resultat" inte beräknas att uppnås för helåret, detta trots att 2017 års prognosticerade resultat uppgår till +27,5 mnkr. Resultatet före finansnetto enligt prognos uppgår till -14,1 mnkr. Vi kan konstatera att det är det prognosticerade finansnettot om +41,6 mnkr som bidrar till det positiva helårsresultatet.

Finansnettot syftar dock till att säkerställa framtida pensionsutbetalningar samt att finansiera angelägna investeringar. Då kommunen för 2017 inte prognosticerar ett positivt resultat före finansnetto är det väsentligt att kommunen arbetar långsiktigt med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna för att möjliggöra framtida positiva resultat före finansnetto.

Vi bedömer, utifrån delårsrapportens återrapportering, att verksamhetens prognostiserade utfall delvis är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen i budget 2017.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Kommuner är skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början och i revisorernas uppgift ingår att granska kommunens delårsrapport.

Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret och den ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång.

Kommunen skall formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Revisionsobjekt är styrelsen som är ansvarig för delårsrapportens upprättande.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning vilken skall biläggas delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling av densamma.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

2.3. Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL), kap 9:9 a
- Lag om kommunal redovisning (KRL), kap 9
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22, Delårsrapport
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning
- Fullmäktiges anvisningar avseende delårsrapport

2.4. Avgränsning och metod

I likhet med 2016 har två delårsrapporter upprättats även för 2017. Den ena, "Delårsrapport 1 januari – 31 augusti 2017", motsvarar kommunens delårsrapport som är upprättad i syfte att möta lagens krav och god redovisningssed. Den andra, "Delårsrapporter 2017 för nämnderna och kommunens bolag", avser nämndernas redogörelse samt avrapportering av ekonomi och verksamhet för de kommunala bolagen och har upprättats med avseende på kommunens uppsiktsplikt.

Vår granskning av delårsbokslut 2017 har begränsats till att omfatta granskning av kommunens delårsrapport "Delårsrapport 1 januari – 31 augusti 2017". Dokumentet "Delårsrapporter 2017 för nämnderna och kommunens bolag" har studerats översiktligt för att få en förståelse för innehållet. I denna rapport syftar begreppet delårsrapport till kommunens delårsrapport "Delårsrapport 1 januari – 31 augusti 2017", om inget annat särskilt framgår.

Granskningen av delårsrapporten avgränsas till följande:

- översiktlig granskning av det siffermässiga bokslutet per 2017-08-31,
- förvaltningsberättelsens innehåll,
- hur kommunen redovisar hur väl det prognostiserade resultatet är förenligt med målen för god ekonomisk hushållning (både finansiella och verksamhetsmässiga mål).

Granskningen utgår från Vägledning 4, Granskning av delårsrapport, utgiven av Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen sker genom analytisk granskning och intervjuer med nyckelpersoner som är ansvariga för delårsrapportens upprättande.

Granskningen har planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten ger en rättvisande bild. Granskningen är översiktlig och omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen till den information som ingår i delårsrapporten. Detta utesluter inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt ISA och god revisions-sed i övrigt har.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och ansvarig ekonom på ekonomikontoret.

3. Iakttagelser och bedömningar

3.1. Lagens krav och god redovisningssed

3.1.1. Iakttagelser

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – augusti. Resultatet för perioden uppgår till +85,2 mnkr.

Delårsrapporten består av en förvaltningsberättelse samt resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys. Någon sammanställd redovisning har inte upprättats i delårsrapporten, däremot redovisas de helägda bolagens utfall och prognoser för helåret.

Översiktlig förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgift om *händelser av väsentlig betydelse som inträffat under eller efter delårsperiodens slut, men innan delårsrapporten upprättas.*

Upplysningar om kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet beskrivs endast i mindre omfattning. Nämnas kan personalkostnadsutvecklingen som påverkar kommunens ekonomi i hög grad och behöver därför följas noga under resten av året. Kopplingen bör göras tydligare till hur den förväntade utvecklingen kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden och nämnder.

En samlad, övergripande redovisning av kommunens investeringsverksamhet framgår av förvaltningsberättelsen. I bilaga till delårsrapporten lämnas en detaljerad investeringsredovisning som per investeringsprojekt redogör för utfall vid delår, årsbudget samt investeringsprognos för 2017.

En redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten görs. Det prognostiserade resultatet uppgår till 27,5 mnkr vilket är 10,7 mnkr sämre än budgeterat.

Den totala prognosen för nämnderna (exklusive kommunfullmäktiges beviljade anslag) visar på ett underskott för 2017 om -44,8 mnkr. De två nämnder som redovisar de största underskotten är Social- och omsorgsnämnden och Lärandenämnden, varav Social- och omsorgsnämnden står för det största underskottet om 32 mnkr.

I förvaltningsberättelsen lämnas korta kommentarer till orsak till väsentliga budgetavvikelser per nämnd. Av förvaltningsberättelsen framgår inte vilka åtgärder som planeras för att minska underskotten inom Social- och omsorgsnämnden respektive Lärandenämnden. Däremot beskrivs vilka åtgärder som planeras att vidtas i dokumentet "Delårsrapporter 2017 för nämnderna och kommunens bolag".

En bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen lämnas. I och med årets prognostiserade resultat förväntas kommunen redovisa en ekonomi i balans för år 2017.

Upplysningar om hur den kommunala koncernen definierats/avgränsats, vilka juridiska personer den består av och hur den förändrats i sin sammansättning under delårsperioden framgår. I förvaltningsberättelsen framgår även kortfattad information om respektive bolags verksamhet under året. I dokumentet "Delårsrapporter 2017 för nämnderna och kommunens bolag" återfinns ytterligare information om verksamhet och ekonomi inklusive resultat- och balansräkningar för respektive bolag.

Finansiella rapporter

Delårsrapporten innehåller resultat- och balansräkningar samt noter. Räkenskaperna omfattar periodens utfall samt jämförelsetal i enlighet med gällande rekommendation. Delårsrapporten innehåller inte någon sammanställd redovisning. Enligt RKR's rekommendation nr 22 Delårsrapport ska en sammanställd redovisning upprättas jämte kommunens räkenskaper om något av följande villkor är uppfyllda:

- De kommunala koncernföretagens andel av kommunkoncernens intäkter, vilket omfattar såväl verksamhetsintäkter som skatteintäkter och statsbidrag, uppgår till minst 30 procent.
- De kommunala koncernföretagens balansomslutning uppgår till minst 30 procent av kommunkoncernens balansomslutning.

Vi kan konstatera att villkoret gällande kommunala koncernföretagens balansomslutning av kommunkoncernens balansomslutning ser ut enligt följande de senaste fyra räkenskapsåren:

Räkenskapsår	Andel av balansomslutning
2016-12-31	30%
2015-12-31	30%
2014-12-31	29%
2013-12-31	27%

Då villkoret kring de kommunala koncernföretagens balansomslutning i förhållande till kommunkoncernens balansomslutning den senaste två åren ligger på 30% behöver kommunen upprätta sammanställd redovisning i kommande års delårsrapporter.

Avvikelse från god redovisningssed

Följande avvikelser från god redovisningssed har noterats i samband med granskning av delårsbokslut 2017:

Materiella anläggningstillgångar och avskrivningar:

Av redovisningsprinciperna framgår att kommunen under anskaffningsåret tillämpar ett halvt års avskrivning på tillkommande tillgångar. Aktivering görs endast en gång per år. Enligt god redovisningssed ska avskrivning ske från och med den tidpunkt då tillgången är färdig att tas i bruk (RKR:s rek 11.4). Kommunen har under 2012 påbörjat arbete med en översyn av investeringsverksamheten, principer mm för att få bättre följsamhet mot god redovisningssed. Översynen är dock ännu inte färdigställd, bland annat till följd av kravet på anpassning till komponentavskrivning.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Av rekommendationen framgår att om skillna-

den mellan nyttjandeperiod och förbrukning av en materiell anläggningstillgång är väsentlig, ska tillgången delas upp på komponenter. Respektive komponent ska skrivas av separat. Under perioden 2014-2016 har kommunen inte vidtagit några åtgärder för att anpassa sin redovisning till detta krav, vilket vi ansåg vara otillräckligt i förhållande till god redovisningssed. I redovisningsprinciperna lämnas information om att kommunen ännu inte infört komponentavskrivning.

Vid granskning av delårsbokslutet 2017 har framkommit att kommunen under 2016 har påbörjat arbetet med anpassning till detta krav. Förslag på vilka komponenter och avskrivningstider per komponent som ska tillämpas finns framtaget och beslut har tagits att anläggningstillgångarna inom vatten och avlopp ska tillämpa komponentavskrivning från 1 januari 2018. Den anpassning av kommunens redovisning som skett ser vi som positivt men det är väsentligt att arbetet fortsätter med komponentindelning av övriga anläggningstillgångar med större bokförda restvärden och där skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning är väsentlig. Anpassning till komponentavskrivning får i sin tur påverka på såväl bokföring av framtida underhållskostnader som beräkning av interna hyror och elevpeng.

Väsentliga avvikelser

Vid granskningen av periodens resultat- och balansräkning för kommunen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Erhållna medel från statliga ersättningar för flyktingverksamheten i form av schablonersättning utbetalas i förskott och avser de kommande två åren. I bokslutet 2016 tillämpade kommunen en princip innebärande att 50% av erhållna schablonersättningar periodiserades till 2017. Vi kan konstatera att denna princip inte tillämpats under 2017, varpå erhållen ersättning 2017 har resultatförts i sin helhet. Vi har även noterat att periodiserad schablonersättning från 2016 resultatförts i sin helhet. Sammantaget medför detta för högt redovisade intäkter med 6 mnkr.
- Intäkter och kostnader i samband med försäljning av materiella anläggningstillgångar har ej redovisats, vilket förklaras av att aktivering sker en gång per år i anläggningsregistret och i samband därmed bokförs realisationsresultaten från försäljningarna. Storleken av realisationsresultaten har inte kunnat fastställas.

Då storleken på realisationsresultaten inte kan fastställas kan vi inte beräkna det totala resultatfelet enligt ovan. Däremot kan konstateras att intäkter för flyktingverksamheten är för höga samtidigt som det finns icke bokförda vinster. Tillsammans innebär detta att resultatfelet med stor sannolikhet är lägre än 6 mnkr. Felen bedöms därmed inte som materiella och påverkar därför inte periodens resultat i väsentlig omfattning.

Vissa andra upplysningar

Redovisningsprinciper för delårsrapporten anges som ett eget avsnitt i delårsrapporten. Av dessa framgår skillnad i redovisningsprinciper för delåret i och med att sammanställd redovisning inte upprättats. I övrigt är principerna densamma som vid föregående års årsbokslut.

Förklaring till säsongsvariationer beskrivs ej särskilt. *Förändring av väsentliga answersförbindelser* framgår av förvaltningsberättelse och not till balansräkningen.

3.1.2. Bedömning

Vi bedömer att delårsrapporten i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas för år 2017.

Avvikelse mot lag och god sed sker avseende:

- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom tillämpning av ett halvt års avskrivning på årets tillkommande tillgångar oavsett när under året tillgången tagits i bruk. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".
- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom att kommunen inte vidtagit några åtgärder för att förbereda och anpassa sin redovisning till kravet på komponentavskrivning. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".
- RKR:s rekommendation nummer 22 genom att kommunen inte upprättar sammanställd redovisning trots att ett villkoret för detta är uppfyllt.

Vi bedömer den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden som fortsatt otillfredsställande. Till detta har ett större prognosticerat underskott inom Lärandenämnden tillkommit 2017. Kommunens ekonomi tål inte sådana underskott som dessa nämnder redovisar. I likhet med föregående är det enligt vår bedömning viktigt att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter inom respektive nämnds verksamhet.

Det är väsentligt att beslutade/föreslagna åtgärder genomförs och kompletteras med ytterligare åtgärder om så krävs. Ett enstaka år med negativt resultat kan man klara men i ett längre perspektiv måste budgeten hållas för att de finansiella målen ska kunna nås. Detta är ännu viktigare genom att de stora investeringarna som planeras framöver kommer att påverka kommunens ekonomi i framtiden. Investeringarna kommer att medföra ökade avskrivnings- och räntekostnader vilket kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt ett budgetdokument för 2017 och plan för 2018-2020 innehållande ett antal finansiella mål och verksamhetsmål.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I delårsrapporten görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2017:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2017	Prognos 2017	Prognosticerad måluppfyllelse
Skattesats Skattesatsen hålls oförändrad 21:61 kr.	Skattesatsen uppgår till 21,61 kr.	Målet uppfylls för året.
Årets resultat Resultatmålet är att resultatet före finansnetto i genomsnitt ska uppgå till 1 % av summan av skatteintäkter och statsbidrag/utjämning. Resultatmålet gäller för perioden 2017-2020.	Prognos 2017: -14,1 mnkr (-0,7%)	Målet uppfylls ej för året.
Investeringar Investeringsramen för perioden är 400 mnkr för den skattefinansierade verksamheten och 171 mnkr för den taxefinansierade verksamheten (VA/renhållning).	Enligt prognosen beräknas årets investeringar uppgå till 201,7 mnkr varav 25 mnkr inom den taxefinansierade verksamheten.	Målet uppfylls för året. Investeringsnivån ligger inom beslutad ram.
Likviditet Ska långsiktigt över tid uppgå till ca 50 mnkr.	Prognos 2017: -102,1 mnkr	Målet uppfylls ej för året.
Kortfristiga placeringar <i>Pensionsmedel</i> – säkerställa framtida pensionsutbetalningar för anställda. Värdesäkras genom återinvestering av realiserad avkastning till ett belopp som minst motsvarar inflationen. Uttag för att utjämna pensionskostnaderna. Beslut om uttag tas i samband med budgetberedning. <i>Försäljningsmedel</i> – finansiera angelägna investeringar som utvecklar kommunen. Prövning om värdesäkring genom återinvestering av realiserad avkastning till ett belopp som minst motsvarar inflationen. Beslut om uttag tas i samband med budgetberedning.	Inflationen i augusti 2017 var 2,3%. Totalt uppgår realiserad avkastning enligt prognos till 32,1 mnkr, att jämföra med det totala marknadsvärdet per 161231 om 716,7 mnkr. Den realiserade avkastningen uppgår till 4,5% av marknadsvärdet per balansdagen 2016.	Målet uppfylls för året.

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2017	Prognos 2017	Prognosticerad måluppfyllelse
<p>Upplåning För den skattefinansierade verksamheten ska det finnas möjlighet att låneinvestera angelägna investeringar. För den taxefinansierade verksamheten (VA/renhållning) beräknas en nyupplåning om 141 mnkr under perioden.</p>	<p>Upplåning enligt prognos uppgår till 0 mnkr för kommunen och 0 mnkr för den taxefinansierade verksamheten.</p>	<p>Målet uppfylls för året.</p>

Vi noterar att kommunstyrelsen utvärderar måluppfyllelsen utifrån det prognostiserade helårsresultatet. Av redovisningen framgår att fyra av sex mål prognostiseras att uppfyllas.

Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt tre övergripande verksamhetsmässiga mål och nio verksamhetsmål i budget 2017. I delårsrapporten görs en bedömning av måluppfyllelse av verksamhetsmålen. Ett verksamhetsmål bedöms som ej uppfyllt, fem verksamhetsmål som delvis uppfyllt och två verksamhetsmål är ej utvärderade.

3.2.2. Bedömning

Vi bedömer att det prognostiserade resultat delvis är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2017. Bedömningen baseras på att vi anser resultatmålet vara det mest kritiska målet för kommunen att uppnå.

I likhet med föregående år konstaterar vi att målet "Årets resultat" inte beräknas att uppnås för helåret, detta trots att 2017 års prognosticerade resultat uppgår till +27,5 mnkr. Resultatet före finansnetto enligt prognos uppgår till -14,1 mnkr. Vi kan konstatera att det är det prognosticerade finansnettot om +41,6 mnkr som bidrar till det positiva helårsresultatet.

Finansnettot syftar dock till att säkerställa framtida pensionsutbetalningar samt att finansiera angelägna investeringar. Då kommunen för 2017 inte prognosticerar ett positivt resultat före finansnetto är det väsentligt att kommunen arbetar långsiktigt med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna för att möjliggöra framtida positiva resultat före finansnetto.

Vi bedömer, utifrån delårsrapportens återrapportering, att verksamhetens prognostiserade utfall delvis är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen i budget 2017.

2017-10-09

Pär Månsson

Cecilia Axelsson

